

**Przemówienie Prezesa Polskiej Rady Ekumenicznej abp. Jeremiasza
podczas Ekumenicznego Spotkania Noworocznego
Warszawa, 15 stycznia 2013 r.**

Serdecznie witam wszystkich tu obecnych i dziękuję za okazywaną Polskiej Radzie Ekumenicznej sympatię i pomoc.

Początek roku kalendarzowego jest dla chrześcijan wyjątkowo ważnym i intensywnym czasem. Jest to czas Świąt Narodzenia Pańskiego i Epifanii.

Dobrze się więc składa, że w tym czasie, tuż po Świątach, każdego roku szczególnie koncentrujemy się na sprawie jedności. Już wkrótce będziemy przeżywać kolejny Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan. W ramach TMOJCh w Polsce obchodzony jest dzień judaizmu i islamu.

Mimo pojawiających się czasami słów krytyki, mówiących o powierzchowności, sile pewnego przyzwyczajenia, jesteśmy przekonani o głębokiej potrzebie spotkania, nabożeństwa i modlitwy. Styczniowy Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan jest dla nas przed wszystkim wyrazem głębokiej potrzeby serca, przeświadczeniem o konieczności bycia razem w imię Ewangelii, ale także w obliczu wielu wyzwań, wobec których stajemy razem jako ludzie, jako społeczeństwo bez względu na wszelkie różnice.

Jak co roku temat ekumenicznych modlitw opracowała grupa chrześcijan wybrana przez Papieską Radę ds. Popierania Jedności Chrześcijan i Światową Radę Kościołów. W ubiegłym roku polskie Kościoły opracowały materiały dla chrześcijan na całym świecie. Przez cały rok docierały do nas sygnały z różnych zakątków świata, o naszych materiałach, o modlitwie naszymi modlitwami, o modlitwie za Polskę, za Kościoły w Polsce, za nas.

Tym razem zarys materiałów opracowali przedstawiciele Chrześcijańskiego Ruchu Studenckiego w Indiach w konsultacji z Wszechindyjską Federacją Uniwersytetów Katolickich i Narodową Radą Kościołów w Indiach.

Czego Bóg od nas oczekuje? – to pytanie, które stało się mottem tegorocznego Tygodnia Modlitw. Jest ono zainspirowane tekstem z Księgi Proroka Micheasza 6,6-8. Jest to jedno z najważniejszych pytań człowieka wierzącego. Co mam czynić? Jak mam postępować, jakie podejmować decyzje, tak aby były w zgodzie z wolą Bożą, z oczekiwaniami Boga wobec ludzi, wobec mnie samego. Odpowiedź na to pytanie stała u podstaw wielu brzemiennych w skutki decyzji i zachowań ludzi.

W słowach proroka Micheasza, odpowiedź na pytanie „czego Bóg ode mnie oczekuje” wydaje się niezwykle prosta: „Oznajmiono ci człowiecze, co jest dobre i czego Pan żąda od ciebie: tylko abyś wypełniał prawo, okazywał miłość bratnią i w pokorze chodził przed swoim Bogiem”.

Chrześcijanie z Indii zapraszają do odczytania słów proroka Micheasza najpierw w kontekście sytuacji chrześcijan w Indiach. Dla nich, w kontekście niesprawiedliwości w stosunku do

dalitów, poszukiwania widzialnej jedności chrześcijan nie można oddzielać od przeciwstawienia się systemowi kastowemu i od zaakceptowania wkładu, jaki ci najbiedniejsi z biednych wnieśli w dzieło jedności.

Przed kilkoma laty ofiary zebrane podczas TMOJCh przekazaliśmy na rzecz prześladowanych chrześcijan w Indiach, szczególnie w rejonie Orissy.

W tym roku Zarząd Polskiej Rady Ekumenicznej, mając na uwadze ogromne potrzeby najuboższych w naszym kraju, podjął decyzję o długoplanowym niesieniu pomocy. W tym celu w PRE utworzony został Ekumeniczny Fundusz Pomocy. Zwracamy się z prośbą o przekazanie ofiar zebranych podczas nabożeństw ekumenicznych w ramach tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan w Kościołach członkowskich PRE na pomoc dla najbardziej potrzebujących w naszym kraju.

W tym kontekście należy wspomnieć, że rzymskokatolicka Caritas, luterańska i reformowana Diakonia oraz prawosławny Eleos realizują kolejne Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom zainicjowane w grudniu ubiegłego roku pod hasłem „Podziel serce – pomnóż miłość”. Dochód ze sprzedaży świec zostanie przeznaczony na całoroczne dożywianie tysięcy dzieci w szkołach i świetlicach, pomoc edukacyjną oraz letni wypoczynek.

Przed rokiem delegacja Polskiej Rady Ekumenicznej w katedrze luterańskiej w Kopenhadze przekazywała symbolicznie przewodnictwo w Unii Europejskiej. Podczas tego nabożeństwa nasi przedstawiciele akcentowali mocno znaczenie zaangażowania Kościołów w budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Tematy, które szczególnie eksponowaliśmy podczas polskiej prezydencji (wśród nich: współpraca ponad granicami Unii Europejskiej, ochrona środowiska i zmiany klimatyczne, ochrona niedzieli jako dnia wolnego od pracy, wolontariat, a także sprawa wielokulturowej i wielowyznaniowej historii Polski) także w minionym roku dominowały w codziennych działaniach Polskiej Rady Ekumenicznej.

Wśród nich na czoło wysuwa się sprawa pojednania między narodami. Polska Rada Ekumeniczna jest inicjatorem międzynarodowego i ekumenicznego projektu, „Pojednanie w Europie – zadanie Kościołów na Ukrainie, Białorusi, w Polsce i w Niemczech”, który realizuje, wspólnie z Kościołami Niemiec, Polski i Ukrainy od 1996 r. W ramach tego projektu w październiku ubiegłego roku odbyła się na Ukrainie konferencja na temat: „Sztuka współistnienia chrześcijan. Lekcje z historii i wyzwania naszych czasów”. Był to kolejny krok na drodze przezwyciężania wielowiekowych uprzedzeń i napięć między Kościołami.

Innym ważnym tematem jest wpływ wojny, migracji, przesiedleń i zmian granic na relacje ekumeniczne. Temu tematowi poświęcone było IV Europejskie Sympozjum „Wojna, migracja, pojednanie – nauka historii Kościoła – wyzwania dla przyszłości”, zorganizowane przez Polską Radę Ekumeniczną we współpracy z Kościołem Ewangelickim Westfalii, które odbyło się w Szczecinie w listopadzie 2012 r. Międzynarodowa grupa uczestników z Polski, Niemiec, Węgier, Włoch i Białorusi była zgodna, że istnieje konieczność kontynuowania tematów związanych z wojenną i powojenną historią. Wiele tematów wciąż czeka na opracowanie, wiele pytań wciąż wymaga gruntownych studiów, a sprawa pojednania polsko-niemieckiego, choć udało się tak wiele osiągnąć, jest nieustannym zadaniem dla kolejnych pokoleń. Podejmujemy starania, aby w dyskusjach na ten temat uwzględniać także kraje z którymi Polska graniczy na wschodzie.

Problem migracji był również przedmiotem obrad 14. Europejskiej Konferencji o Azylu, która odbyła się w Warszawie w październiku ubiegłego roku. Jej temat brzmiał: „Ubiegający się o ochronę w Europie – uchodźcy w Polsce, Unii Europejskiej i na zewnętrznych granicach Unii”. Konferencja została zorganizowana przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Dzieło Diakonii Kościoła Ewangelickiego w Niemczech (Diakonisches Werk der EKD) we współpracy z Polską Radą Ekumeniczną. Wśród uczestników znaleźli się m.in. przedstawiciele Kościołów i różnych organizacji z całej Europy, zajmujących się problematyką azylu i uchodźców.

Podstawowe znaczenie w realizacji celów ruchu ekumenicznego posiada dialog teologiczny. Dlatego Polska Rada Ekumeniczna postanowiła zintensyfikować dialog w zakresie eklezjologii. W listopadzie ubiegłego roku tu w tej sali odbyła się sesja naukowa „Eklezjologia konfesyjna wobec współczesnych wyzwań ekumenicznych”, zorganizowana przez Komisję Dialogu Polskiej Rady Ekumenicznej oraz Chrześcijańską Akademię Teologiczną. Problematyka konferencji została zaprezentowana z perspektywy teologów ewangelickich, rzymskokatolickich, starokatolickich, prawosławnych i zielonoświątkowych.

Mamy nadzieję, że dialog na temat eklezjologii będzie kontynuowany z udziałem teologów Kościołów z Niemiec i Rosji.

W pracy Komisji Dialogu Polskiej Rady Ekumenicznej i Kościoła Rzymskokatolickiego uwaga koncentrowała się na sprawie zaangażowania Kościołów w Polsce w ochronę stworzenia i świętowania Dnia Pańskiego.

Wspólnie opracowany „Apel Kościołów w Polsce o ochronę stworzenia” został już odczytany we wrześniu ubiegłego roku we wszystkich Kościołach Polskiej Rady Ekumenicznej. Z prawdziwą radością przyjęliśmy fakt, że Papieska Rada ds. Popierania Jedności Chrześcijan pozytywnie oceniła ekumenicznie opracowany dokument. Daje to możliwość do oficjalnego podpisania apelu przez przedstawicieli Kościoła Rzymskokatolickiego i Polskiej Rady Ekumenicznej. Ma to nastąpić jutro, 16 stycznia o godz. 12:00 w siedzibie Konferencji Episkopatu Polski.

Mamy nadzieję, że tak samo pomyślnie będzie zakończona praca w sprawie świętowania Dnia Pańskiego, a także instrukcji pastoralnej na temat małżeństw o różnej przynależności wyznaniowej.

Nowe pole wspólnej działalności ekumenicznej otwiera akt podpisania przez patriarchę Moskiewskiego i całej Rusi Kiryła i przewodniczącego Katolickiego Episkopatu Polskiego arcybiskupa przemyskiego Józefa Michalika „Wspólnego przesłania do narodów Polski i Rosji” w dniu 17 sierpnia 2012 r. Prezydium PRE postanowiło zaprosić do Polski grupę młodzieży, w tym studentów teologii, do odwiedzania Polski w celu poznania życia parafialnego naszych Kościołów, w tym oczywiście i Kościoła rzymskokatolickiego. Projekt ten jest w stadium przygotowań.

Wśród spraw, które są istotne dla Kościołów w Polsce należy oczywiście wymienić dyskusję na temat Funduszu Kościelnego. Chciałbym zwrócić uwagę na jeden aspekt. Otóż o ile przedstawiciele Rządu wykazują zrozumienie dla niepokoju Kościołów w tej sprawie o tyle

dziwne są relacje na ten temat w środkach masowego przekazu. W wielu z nich sprawa jest przedstawiana tak, jakby Fundusz Kościelny został powołany jako bezinteresowne dobrodziejstwo władz z tzw. okresu socjalistycznego w stosunku do Kościołów. A przecież była to arbitralna decyzja ówczesnych władz o upaństwowieniu majątków kościelnych. Fundusz został powołany jako forma rekompensaty za zabrane majątki. W przypadku Kościoła Prawosławnego akcja ustanawiania przymusowego zarządu nad majątkami Kościoła rozpoczęła się już w 1918 r. O jej wymiarach można sądzić na podstawie pisma Prokuraturii Generalnej z 1935 r., które stwierdza, że pod przymusowy zarząd państwowy zabrano 100 tys. ha, ale to nie jest jeszcze wszystko.

Wśród innych spraw warto tu wspomnieć powołanie Ekumenicznego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, który w październiku ubiegłego roku zainaugurował swoją działalność w Warszawie. Patronat nad EUTW objęła Polska Rada Ekumeniczna, zaś Chrześcijańska Akademia Teologiczna sprawuje nadzór naukowy nad przedsięwzięciem.

Pomyślnie układa się też współpraca z Chrześcijańską Akademią Teologiczną, która rozpoczęła bieżący rok akademicki w nowej strukturze organizacyjnej jako uczelnia dwuwydziałowa. Od 1 października 2012 r. w ChAT działają dwie jednostki organizacyjne: Wydział Teologiczny i Wydział Pedagogiczny. Kontynuowane są działania w celu budowy własnej siedziby tej, tak potrzebnej Kościołom członkowskim PRE, uczelni.

Należy mocno podkreślić, ChAT nie tylko kształci kadry dla wielu Kościołów, nie tylko Kościołów członkowskich PRE. Jest żywym świadectwem pluralizmu kulturowego naszej Ojczyzny i ma wyjątkowe znaczenie w kontynuacji tego pluralizmu jak i pluralizmu teologicznego. Wpływa również na kształtowanie stosunków kościelnych i politycznych z naszymi sąsiadami. Obcokrajowcy stanowią obecnie ponad 10% ogółu wszystkich studentów ChAT. Prawie wszyscy studiują teologię. Obecnie 1/3 studentów teologii to obcokrajowcy.

Czcigodni zebrani!

W Nowy Rok Pański 2013 wkroczyliśmy ze słowami hasła biblijnego „Nie mamy tu miasta trwałego, ale tego przyszłego szukamy” (Hbr 13,14). Słowa te przypominają nam o potrzebie spoglądania na ziemskie życie z perspektywy wieczności. Ta perspektywa jest nam szczególnie potrzebna w czasach, w których tak wiele spraw, w których ludzie pokładali nadzieję, okazuje się niestabilnych i przemijających. Biblijne słowa na rok bieżący kierują naszą uwagę w stronę źródła wszelkiej nadziei i mocy - w stronę Boga. On jest źródłem naszej siły do twórczej i odpowiedzialnej pracy, we wszystkim co zostało nam powierzone. On jest źródłem naszej nadziei także wtedy, gdy patrząc z ludzkiej perspektywy, nie wszystko układa się zgodnie z naszymi wyobrażeniami.

Niech perspektywa wieczności inspirowe nas do odpowiedzialnej pracy w czasie, który tu jest nam dany, i niech każdego dnia napełnia nas radością i nadzieją.

Proszę pozwolić, że z tymi myślami wzniosę toast za pomyślność wszystkich tu obecnych, naszych najbliższych, za Naród i Ojczyznę.